

(although are quantified in the same dimensions as in our research) as a result get different conclusions. You may work in favor of individualism in fact belong to the authors project individualistic cultures and testing techniques mainly within the western individualistic cultures, which warned D. Matsumoto.

Thirdly, we should also note that research results are still somewhat indirect. Settings for safety and conformity, for example, in our opinion, can only indicate a situational socio-economic and political problems that appear in individual well-being and accordingly affect the internal psychological priorities, but do not demonstrate the benefits collectivist mentality nature and value Ukrainian culture.

In addition, theoretical analysis indicates collections by the inability to determine what type of Ukrainian culture can be attributed, at least today. Therefore, at present we can only say with certainty unless the ambivalence of Ukrainian culture, although this claim is partly mediated by objective factors forming Ukraine as a country going through and going through hard times.

Keywords: individualism, collectivism, Ukrainian culture, values, quantitative research.

УДК 132. 156

Смірнова Олена Олександрівна
викладач

РИТУАЛ ЯК СКЛАДОВА МАГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У статті розглядається магічний ритуал і як частина давньої культури, і як культурний феномен сучасності. Автор висвітлює спроби наукової інтерпретації даного явища в контексті культури сьогодення, розглядає цю складову архаїчної культури як детермінанту сучасного знання.

Також докладно проаналізовано поняття магічного ритуалу з урахуванням його соціально-історичних, естетичних, культурних та інших аспектів. Визначається зміст, сутність феномена, методологічні засади його дослідження.

Ключові слова: магія, ритуал, культура, феномен, символ, філософія.

Життя сучасного суспільства сповнене явищ, визначення яким дати досить непросто в силу їх суперечливої природи або повної відсутності можливого пояснення. Серед таких явищ на першому місці – магія і магичні ритуали.

Проблема магії, магічного ритуалу, їх еволюції – одна з найцікавіших серед проблем організації та існування соціокультурного простору, в якому ми сьогодні перебуваємо. Це один з феноменів, з яким стикається кожна людина, одна з актуальних проблем соціальної філософії та культурології на рубежі кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Магічний ритуал як явище має, безумовно, низку аспектів – соціальний, історичний, етнічний, психологічний, естетичний, етичний, філософський, культурний. Очевидно, що магична складова присутня у всіх релігіях світу: віра в надприродне, способи паранормального освоєння світу, стереотипи несвідомого – все це бере свій початок з епохи анімізму і чаклунства, все це живе в душі будь-якого віруючого і сьогодні. У той час, коли офіційна наука стрімко наближує нас до пояснення багатьох явищ, які вважалися магичними, інтерес до розуміння самої суті магичних ритуалів зростає.

Магія, що уособлює первину єдність людини та природи в її ритуально-магічному вираженні, сягає інстинктивного рівня та існує в психіці індивіда на рівні несвідомого, має власні понятійно-знакові будови, що здійснюються паралельно природі знання. На думку сучасного дослідника магії В. Павлової, "магія принципово непереборна навіть в умовах раціонально-прагматичного підходу в окрему історичну епоху, але особливо актуальна в умовах кризи соціальних інститутів, адже вона виконує специфічні культурні функції" [6, 3].

Існує безліч концепцій, які розглядають ритуал з різних точок зору, але під ритуалом насамперед маєтись на увазі особлива дія, спрямована на досягнення певної мети, зумовленої космологічними уявленнями про світ. Ці уявлення відрізняються в деталях, але концептуально зводяться до думки про те, що космос як нескінченне, досконале творіння виник з Хаосу. На думку античних філософів, Космос як світопорядок не скасовує і не вичерпує Хаос, він не тільки включає Хаотичне в себе, а й взаємодіє з ним (Демокрит, Платон).

Основним завданням нашого дослідження є уточнення традиційних установок щодо магичних ритуалів, з'ясування змісту артефактів, які свідчать про їх ритуальне призначення.

Античні філософи вважали, що неперервне відтворення світопорядком самого себе не має мети поза собою (Піфагор, Геракліт). У даному випадку процес можна ототожнити з метою. Отже, і світобудова, і кожна його складова, включаючи людину, мають спільне походження, спільну структуру і загальні закони існування. Світ, на думку древніх філософів, відтворює себе в безперервному циклі структурування, впорядкування, повернення у вихідний хаотичний стан.

Світоустрій включає в себе як життя, створення, так і смерть, руйнування. Як стверджував К. Леві-Стросс, первісна людина оперувала логікою, що має кілька вимірів, виражених в елементах світопорядку. Всі елементи світопорядку – це форми, створені з хаотичної безформності. Отже, творення

нових форм для первісної людини – це певний процес, яким можна керувати, який підпорядковується певному набору дій, спрямованих на досягнення мети [4, 248].

К. Леві-Стросс вважав, що магічний ритуал – це спосіб "приручення" світу людиною. На думку вченого, магічний ритуал виконує безліч функцій: захисно-терапевтичну, інтегративну, креативну, координуючу, комунікативну, консолідуючу, функцію контролю агресивності, формування системи культурних символів та ін. [4, 211].

Сучасний дослідник магії С. Токарев запропонував класифікувати магічні ритуали за ступенем складності, за спрямованістю, за технікою дії, за сферою застосування, за цілями [8, 218].

О. Потебня стверджував, що магічний ритуал, трансформуючись у нових умовах, сприяє появі нових культурних форм і практик в системі розуміння світу і людини, яка постійно розширювалась, що дає йому право вважатися важливим феноменом культури [7, 80].

Стародавні філософи усвідомлювали людину не як окремий елемент, а як частину одного гігантського цілого (кініки, стоїки, Платон). В Упанішадах теж висловлюється ідея космогонічного устрою світу: "Коли зривають травинку, здригається весь Всесвіт" [4, 170]. Поділяючи думки античних мислителів, сучасна фізика розуміє Всесвіт як безмежну неподільну мережу динамічної активності, що дає підстави розглядати ритуал як спосіб світоутворення, життєзабезпечення світобудови.

На думку стародавніх філософів, ритуал позначає межу між хаосом і порядком, а стратегія життєдіяльності людини визначається тим, що виживання суспільства зумовлене взаємодією з навколишнім світом.

Говорячи про архаїчну модель світу як про самоорганізуючу систему, коректніше буде називати її міфоритуальною. Оскільки світ формується через взаємодію своїх частин, результат ретельної дії дає змогу ототожнювати частини між собою і частину з цілим.

В основі вивчення ритуалу як космогонічного дійства лежить ідея про те, що частина ізоморфна цілому і виступає в якості його діючої моделі. В обрядах кожен предмет, кожна дія, залишаючись собою або піддаючись руйнуванню, ілюструє епізод життя всесвіту, бо містить в собі фундаментальні властивості світу.

Міфоритуальне мислення можна назвати семіотичним, тому що для нього будь-який предмет – знак, що має своє значення і місце в системі світобудови. Являючись вираженням моделі світу, того, як його бачила і переживала первісна людина, цей предмет перетворювався на артефакт, штучний знак, образ світу. Уявлення про ритуал як про дію, пов'язану з космогонією, можна розширити до дії, що здатна перетворити світ.

Нерозрізненість речі і образу не означає, що архаїчна людина не відрізняла предмет від його зображення, але ідентичність предмета і образу в традиційній свідомості визначалася тим, що і те, й інше було рівне картині прояву загального змісту.

Погодимось з уже цитованим автором К. Леві-Строссом в тому, що "магічний ритуал – це просторово-часова точка з'єднання зон, моделей, елементів – усього, що існує у всесвіті і в свідомості: речей, людей, богів" [4, 145]. Звернувшись до стародавніх міфів, ми переконуємося, що божества, які з'явилися на початку створення світу, позначали космічні першооснови, не мали певного вигляду, відмінного від того, чим вони, власне, й були. Вони були природні, "космічні", але відносно наступних поколінь богів "старі" боги постають стихійними, певним чином – "несформованими" [9, 54].

Античні боги як моделі світу несли всі його прояви. Множинність їх функцій відображається в їх множинних іменах. Наприклад, образ Афродіти пов'язаний не тільки з небом (Уранія), а й з підземним світом. Її імена: Меланіда (Чорна), Скотія (Темна) згадуються Павсанієм; Епітімбія (Могильна) Плутархом [9]. Образ Афродіти пов'язаний також з морем. Афродіта Анадіомена з'явилася з морської піни і шанувалася як покровителька моря (Понтія) і мореплавців (Навархіда). На Боспорі була популярна Афродіта Анатура (Обманщиця).

Одне і те ж божество могло виконувати кілька функцій і декілька різних божеств – одну. Так, на святилищі боспорського міста Кітея здійснювалися обряди жертвопринесення Афродіті, Деметрі, Корі, Діонісу, Гераклові і деяким іншим [5, 94].

Частиною ритуалу або навіть самим ритуалом була й людина – один з інструментів і способів, за допомогою яких відбувається самоорганізація світу. Людина проникає в світопорядок через ритуал і займає в світовій системі визначене Космосом місце. Людина стає елементом діючого механізму міфоритуальної моделі світу. І як будь-який інший елемент космогонічної системи, вона виконує свою, призначену їй функцію, відчуває на собі вплив всієї системи і сама певною мірою впливає на систему. Саме цей аспект лежить в основі магічного ритуалу, здійснюваного людиною в усі часи його існування.

Що знала стародавня людина? Як отримала вона знання, що дають можливість вплинути на перебіг подій, на природу? Тут думки вчених розходяться кардинальним чином. Прихильники матеріалістичної концепції розвитку людини вбачають в магічних ритуалах лише безсилля людини перед природою і жалюгідну спробу "умилостивити" богів. Ідеалісти не прийшли до єдиної думки: одні вбачають в магічному ритуалі великий гріх, "змову з нечистою силою", інші – природну процедуру, усвідомлену лише "присвяченими", що володіють таємними знаннями.

Сучасні фізики, які мають досить високий рейтинг у вченому світі, пояснюють магічні дії за допомогою новітніх теорій торсіонних полів, квантової фізики і механіки, нових історичних відкриттів і гіпотез виникнення і розвитку життя на Землі (В. Диніч, М. Ельяшевіч, Е. Толкачов, Л. Томільчак).

Спроби дати відповідь на низку питань про здібності людини, її можливості, про те, наскільки підвладні їй сили природи, простір і час, які механізми запускаються при здійсненні магічних ритуалів, як вони взаємодіють із Всесвітом, здійснювалися завжди, але особливо загострився інтерес до магічних ритуалів сьогодні.

Виникають нові або відроджуються давно забуті теорії, які сучасною мовою позначаються "силою підсвідомості", "візуалізацією", "пробудженням інтуїції", "програмуванням" та ін.

Пропонується інтерпретація таємного сенсу деяких ритуалів, використовуваних ще первісними людьми, які отримали нове пояснення в наші дні. Наприклад, стародавній мисливець, зібравшись вбити великого звіра, малював його зображення на стінах печери і вражав його списом, імітуючи успішний результат полювання. Сьогодні ж магічні ритуали проявляються дещо в іншій формі, але суть їх не змінюється. Наприклад: якщо ви хочете стати власником великого гарного будинку – не ламайте голову над тим, як і де заробити багато грошей – просто уявіть собі, що це вже відбулося, створіть "думки-форми", запускайте в Космос "програму", і вона обов'язково спрацює.

Популярний в Україні автор "Алхіміка" П. Коельо пропонує наступну модель: "якщо людина чогось дуже хоче, весь Всесвіт їй допомагає" [3, 68]. Канадець Дж. Кехо, якому належить авторство книг про силу підсвідомості, доводить те ж саме, залучаючи для своїх доводів квантову механіку, фізичні закони збереження і перетворення енергії тощо [2, 59]. Прийоми, практично рівні магічним ритуалам, пропагуються авторами численних книг і телепередач, розміщуються в інтернеті. Але серед маси відвертої нісенітничі іноді трапляються книги, що змушують замислитися над явищем магічного ритуалу і побачити його по-новому, з висоти сучасного розуміння світу.

Звернення до стародавніх манускриптів, новий погляд на Біблійні тексти, нове прочитання античної спадщини, де людина розглядається як рівноправна і рівнозначна частина Космосу, дає підстави переглянути потенціал людини, зокрема її можливість впливати на деякі процеси силою думки, ритуалу, енергії, що посилюється на певну мету.

Відомий вчений XIX століття академік В. Бехтерев здійснював дослідження людського мозку і прийшов до висновку, що цей складний механізм використовується лише на 3-5% від його можливостей. Але йому доводилося працювати із людьми, мозок яких був розвинений набагато сильніше, ніж у більшості. Мабуть, ці люди і називалися в давнину магами.

Онука видатного вченого – академік, доктор наук Н. Бехтерева – довгий час очолювала інститут дослідження мозку при Російській академії наук, проводячи досліди над людьми, що володіють, як зараз кажуть, "паранормальними" здібностями. За їх результатами дослідниця дійшла висновку про те, що людина потенційно володіє такими можливостями, які не розкриті ще у більшості і не пояснені наукою, але це не заперечує факту існування особливих здібностей у деяких людей. Для ілюстрації достатньо звернутися хоча б до таких загальновідомих фактів, як телекінез – здатність пересувати предмети, не торкаючись до них (Н. Кулагіна), телепатія, яснобачення та ін. Та й таке явище, як гіпноз, що не викликає вже містичного страху, до кінця не вивчене і знаходиться в одній ієрархічній площині з магією.

Ймовірно, далеко не всі з нас знайомі з шаманами, але те, що описують мандрівники, поважні дослідники, вчені – заслуговує на увагу (А. Головнев, А. Медведєв). Які механізми впливу шаманів на зовнішній світ – питання відкрите і сьогодні. Чи піддається дослідження цього явища раціональним методам або залишається за їх гранню? Чи допускаємо ми, що існує якась сфера непізнаного, таємного світу, пізнати який на раціональному рівні неможливо? Якщо так, то ми мимоволі визнаємо право на об'єктивність езотеричних знань. Негативна відповідь знімає, відповідно, і саму проблему дослідження.

Представлена стаття не ставить завдання ні здійснення природно-наукового аналізу магічних ритуалів, ні звернення до містики. Нашою метою є культурологічний аналіз магічного ритуалу як феномена. Залишимо фізикам вивчення його механізму, який ще й сьогодні важко поєднується з офіційною, здебільшого атеїстичною наукою.

З позицій філософського осмислення, магічний ритуал можна розглянути як оформлення і "запуск" його згорнутого космічного початку. Можна припустити, що "культурність" архаїчної людини взаємопов'язана з його безособовістю. Для міфоритуального мислення "індивідуальність" є невпорядкованість, стихійність, природність, хаотичність, яка підлягає оформленню. Тобто все має "своє обличчя", але це скоріше не вираження конкретного в його унікальності, а деяка форма, оптимальна для цього виразу.

Зрозумівши підстави тотожності статуї і божества, людини і речі, що позначається і позначає, можна зрозуміти, чому в міфоритуальній культурі мистецтво не виділено як особлива сфера духовної діяльності, при тому, що якість виконання, майстерність, "глибина задуму" можуть вражати і сьогодні. Через те, що технологія створення речей входила в загальну космогенну схему, то "художнє" ремесло мало ритуальний характер. Технологічна, ритуальна правильність виконання забезпечувала правильність функціонування – утилітарного і семантичного.

В якості пам'ятників "мистецтва" виступають переважно ті "витвори" традиційної культури, які зосереджувалися в сферах, де відбувається вселенський розрив і вселенське оновлення.

Артефакт як ілюстрація ритуалу, як діюча модель світу "працює" і поза зоною безпосереднього контакту з людиною. Це можуть бути печери, піраміди, статуї в храмах. Річ, як і людський індивід, віддає свою унікальність загальному. У неї немає самоцінності й неповторності. Картина набуває суто образотворчої, естетичної функції, лише прориваючи магічне, з точки зору міфологічної свідомості,

коло. У результаті цього в ній замість магічно-міфологічного образу пізнається оригінальна форма художнього вираження [1, 34]. Такий прорив можливий з руйнуванням міфоритуальної моделі світу і становленням нового розуміння людини.

Криза раціонально-прагматичних підходів сьогодні свідчить про виникнення нових відносин магічного і логічного, навіть про розпад універсальної ієрархії в культурному досвіді людства, який завдяки сучасним ЗМІ і телекомунікаціям, комп'ютерним технологіям набуває вигляду нового неструктурованого буття. Саме культурологія в силу інтегративності характеру свого знання може об'єднати факти і сенси, створити нові підходи до розуміння магічного ритуалу.

Література

1. Кассирер Э. Сила метафоры [Текст] / Э. Кассирер // Теория метафоры [Пер. с англ., фр., нем., исп., польск.] / Вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой. – М.: Прогресс, 1990. – С. 33-43.
2. Кехо Дж. Подсознание может все! [пер. с англ.] / Джон Кехо. – М. Поппури, 2010. – 94 с.
3. Коэльо П. Алхимик [пер. с исп.] / Пабло Коэльо. – М.: Алгоритм, 2000. – 224 с.
4. Леви-Стросс К. Первобытное мышление [пер. с англ.] / Клод Леви Стросс. – М., 1994. – 384 с.
5. Молева Н.В. Культ Афродиты в Китейском святилище // Боспор и античный мир. – Н.Новгород, 1997. – С. 93-106.
6. Павлова В.А. Магия как форма вненаучного знания и психологического воздействия // автореф. дисс. канд. филос. наук : 09.00.01 / Павлова Влада Александровна. – Чебоксары, 2000. – 21 с.
7. Потебня А.А. Слово и миф / Потебня А.А. – М.: Правда, 1989.
8. Токарев С.А. Сущность и происхождение магии // Исследования и материалы по вопросам первобытных, религиозных верований [сборник научных статей]. – М. 1959. – Т.51. – 613 с.
9. Фрейденберг О.М. Введение в теорию античного фольклора // Миф и литература древности. – М., 1998. – С. 203-204.

References

1. Kassirer E. Sila metafory [Tekst] / E. Kassirer // Teoriya metafory [Per. s ang., fr., nem., isp., pol'sk.] / Vstup. st. i sost. N. D. Arutyunovoy. – M.: Progress, 1990. – S. 33-43.
2. Kekho Dzh. Podsoznanie mozhet vse! [per. s angl.] / Dzhon Kekho. – M. Poppuri, 2010. – 94 s.
3. Koel'o P. Alkhimik [per. s isp.] / Pablo Koel'o. – M.: Algoritm, 2000. – 224 s.
4. Levi-Stross K. Pervobytnoe myshlenie [per. s angl.] / Klod Levi Stross. – M., 1994. – 384 s.
5. Moleva N.V. Kul't Afrodity v Kiteyskom svyatilishche // Bospor i antichnyy mir. – N.Novgorod, 1997. – S.93-106.
6. Pavlova V.A. Magiya kak forma vnenauchnogo znaniya i psikhologicheskogo vozdeystviya // avtoref. diss. kand. filos. nauk : 09.00.01 / Pavlova Vlada Aleksandrovna. – Cheboksary, 2000. – 21 s.
7. Potebnya A.A. Slovo i mif / Potebnya A.A. – M.: Pravda, 1989.
8. Tokarev S.A. Sushchnost' i proiskhozhdenie magii // Issledovaniya i materialy po voprosam pervobytnykh, religioznykh verovaniy [sbornik nauchnykh statey]. – M. 1959. – T.51. – 613 s.
9. Freydenberg O.M. Vvedenie v teoriyu antichnogo fol'klora // Mif i literatura drevnosti. – M., 1998. – S. 203-204.

Смірнова Е. А.

Ритуал как составляющая магической практики

В статье рассматривается магический ритуал как часть древней культуры и как культурный феномен современности. Автор освещает попытки научной интерпретации данного явления в контексте культуры настоящего, рассматривает эту составляющую архаической культуры как детерминанту современного знания.

Также проанализировано понятие магического ритуала с учетом его социально-исторических, эстетических, культурных и других аспектов. Определяется содержание, сущность феномена, методологические основы его исследования.

Ключевые слова: магия, ритуал, культура, феномен, символ, философия.

Smirnova O.

Ritual as a part of magical practice

In this article "A magical ritual as a sociocultural phenomenon" explores this author part of the ancient culture as an integral part of modern knowledge. In this work the author highlights the attempts of scientific interpretation of this phenomenon in the context of culture nowadays, considering this part of the archaic culture as determinant of modern knowledge. Relevance of the chosen topic is primarily due to an outstanding interest from culture, philosophers, social scientists, the practical application of magic in everyday life, the transition from the realm of magic and mythology, traditions within the scope of non-scientific theory. Special relevance factor is determined by a departure from rational and pragmatic way of thinking that calls for an alternative interpretation of the traditional things.

Exploring the magical ritual, author put the scientific contributions of famous scientist Claude Levi-Strauss, who defined an action as space-temporal point of zone connection, models, items – anything that exists in the universe and in consciousness: things, people, gods.

The author appeals to the developments of ancient philosophers that is indisputably positive. Thus, the author agrees with statements of Pythagoras, Heraclitus, as for the fact that continuous playback world order itself has no purpose beyond itself. Thus we conclude that the ancient philosophy point to a common origin, a common structure and common laws of existence of the universe, each of its component, including human being. The researcher makes a detailed analysis of ancient philosophical texts on mithorityuality. Analytical review of this work allows to estimate the change in theories of interpretation of the ritual.

The paper details the notion of magical ritual considering its socio- historical, aesthetic, cultural and other aspects. Determine the meaning, the essence of the phenomenon, its methodological basis of the study. The author based on the scientific achievements of domestic and foreign scientists, trying to refine traditional attitudes about the ritual, also to answer questions about places and values used in ritual artifacts. Considering the diversity expressed in these writings thoughts, allows you to create an objective vision of cultural ritual items.

The main object of the study is a refinement of traditional attitudes to magic rituals, clarification of the content artifacts that demonstrate their ritual purpose. The need to appeal to the ancient manuscripts, a new look at the biblical text, a new reading of ancient heritage where man is regarded as equal and equivalent of the Space is caused by the necessity to view human potential, in particular, its ability to influence some of the processes of the mind, ritual, energy sent for a specific purpose.

Integrative cultural doctrine allows to identify the use of ritual peculiar way of man's knowledge of the world, with the only difference that the use of various magical manipulation is a manifestation of human intervention in the Universe.

Scientific novelty of the presented paper is that magical ritual understood from the standpoint of modern philosophy and psychology, partly as a kind of thought-form that does not vanish with time, but is transformed into a new concept today. In support of this thesis, the author gives the example that in the modern world for an illustration of the ritual, without the use of traditional action can act artifact endowed with magical properties.

The author refers to the leading research in the philosophy of science, involving the analysis of the results of scientific experiments, the scientists of the Russian Academy of Sciences in the field of neuroscience, quantum physics, and mechanics, new historical discoveries.

This scientific study is designed to answer a number of questions in the field of contemporary cultural studies. The paper does not prevail no thoughts about the phenomenon of anti-science magical ritual about it openly esoteric meaning. Cogence nominated in studies designed to assess the cultural aspect of traditional concepts.

In the area of modern consciousness research emphasized cognitive interest in the study of supernatural human capabilities, especially by scientists.

In this paperwork, the main accent is made on the interaction of magic and logic that causes a change in the modern interpretation of the cultural aspect of ritual.

Key words: magic, ritual, culture phenomenon, symbol, philosophy.

УДК 008.130.1

Трунова Ірина Миколаївна
здобувач

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ФЕСТИВАЛІВ У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: початок ХХІ століття

У статті висвітлено основні тенденції проведення культурно-мистецьких фестивалів у Хмельницькій області у 2000–2013 рр. Проаналізовано вплив цих дійств на майстерність учасників та формування у них і глядачів нового світовідчуття в умовах демократизації суспільства. Узагальнено новітній досвід реалізації режисерських задумів, а також намічено шляхи розв'язання існуючих проблем.

Ключові слова: всеукраїнський, культура, мистецтво, міжнародний, народна творчість, Поділля, театр, філармонія.

Із проголошенням незалежності України докорінно змінилася практика підготовки і проведення такої випробуваної часом форми морально-естетичного виховання людей, як культурно-мистецькі фестивалі. Адже нині ми працюємо за новими світоглядними засадами, формуючи та плекаючи у людей нове світовідчуття. Звільнившись від багаторічного впливу компартійної ідеології, постійних цензурних утисків, командно-адміністративного впливу чиновників, згадані дійства стали справді народними, яскравими проявами демократизації суспільства, зберігання і розвитку кращих національних традицій, що утверджують християнські ідеали, добрі смаки, прагнення до самовдосконалення.

Ця стаття – одна з перших спроб услід за відомими дослідниками

П. Слободянюком, Л. Баженовим, О. Ільїнською, Т. Стан та іншими узагальнити набутий досвід фестивального руху на Хмельниччині в умовах сучасного соціокультурного простору, розкрити проблеми, намітити шляхи її розв'язання, що й визначає її мету та дослідницькі завдання. Крім того, наукове осмислення окресленої теми нині перебуває лише на початковій стадії, що аж ніяк не сприяє поширенню кращих набутиків, недопущенню прикрих помилок і на рівні країни, і в різних регіонах. Тому дослідження практики проведення культурно-мистецьких фестивалів, зокрема в регіональному аспекті, є одним з актуальних завдань сучасної культурології.

Слово "фестиваль" походить, як відомо, від французького festival – веселий. Словник іншомовних слів із "Бібліотеки державного службовця" тлумачить цей термін як "огляд найкращих досягнень мистецтва" [18, 932]. Академічний "Словник української мови" подає значно ширшу дефініцію фестивалю: це – "масове свято, на якому показують досягнення певного виду мистецтва; показ, огляд якого-